

HVILKEN BEHANDLING ER BEDST?

Politikerne vil gerne vide, hvad de får for pengene, og borgerne er blevet mere kritiske brugere af offentlig service, siger Poul Nissen.

Foto: Polfoto

HVORDAN VED VI, AT DET NYTTER?

Politikere og bevilgende myndigheder ønsker i stigende grad garantier for, at offentlige investeringer er penge værd. Der er dog langt igen, før der er fuldstændig sammenlignelighed inden for det pædagogiske område. Ifølge lektor Poul Nissen fra DPU er de metodiske forudsætninger for at sammenligne anbringelsessteders kvalitet ved at være på plads.

* Anbringelser af børn og unge uden for eget hjem koster årligt det offentlige 10 mia. kr. Hvis den nuværende udvikling fortsætter, vil det tal fordobles i 2010. Men hvad får samfundet for milliarderne? Hvilken anbringelsesform er bedst? Og hvordan ved vi, om en behandling virker? Spørgsmålene presser sig på i takt med, at politikere og bevilgende myndigheder er blevet mere opmærksomme på, at skattekrone skal give value for money.

Lektor Poul Nissen fra Institut for Pædagogisk Psykologi ved Danmarks Pædagogiske Universitet har lavet den såkaldte prospektive effektundersøgelse af psykodynamisk miljøterapi på danske behandlingshjem. Sammen med forskningsassistent, psykolog Kim Gabriel Hansen har Poul Nissen undersøgt, om anbringelserne fører til grundlæggende, positive forandringer af børnenes personlighed. Men effektundersøgelsen er også et af de første skridt i retning af et bedre sammenligningsgrundlag mellem forskellige pædagogiske behandlingstilbud.

POSITIV UDVIKLING

Resultaterne af "Effektundersøgelse af psykodynamisk miljøterapeutisk døgnbehandling" viser, at de 24 børn på de tre behandlingshjem som samlet gruppe har fået det bedre på en række vigtige områder.

"De er blevet bedre til at bruge deres evner konstruktivt, de er blevet mindre psykisk forstyrrede, de har fået mere selvtillid og er begyndt at reflektere over deres egen situation. Og så har de fået mere positive forventninger til andre mennesker og har lært at indgå i genuine relationer med andre mennesker. Det er vigtige områder, hvis man senere skal arbejde sammen med andre, indgå i grupper på en arbejdsplads og få børn selv," siger Poul Nissen.

Men indtil videre står effektundersøgelsen mere eller mindre alene, og dermed er det heller ikke muligt at sammenligne den med andre behandlingsmetoder. En mere præcis viden om forskellige behandlings effekt ville ellers være til gavn for det enkelte barn

og føre til en mere hensigtsmæssig udnyttelse af samfundets ressourcer. Men sammenligninger af prospektive effektundersøgelser er et forsømt forskningsområde, siger Poul Nissen. Han undrer sig over, at det forholder sig sådan.

“Det er jo ikke særlig gennemtænkt at iværksætte en foranstaltning, der koster omkring en million kroner, uden at vide, om det virker eller ej. Det ville jo aldrig ske inden for lægevidenskaben, hvor der er tradition for evidensbaseret forskning.”

Når den viden ikke eksisterer i dag, skyldes det, at der ikke har været tradition for at evaluere virkningen af socialt arbejde på forskningsbaseret niveau.

“Modstanden hænger blandt andet sammen med en manglende tro på, at virkningen af for eksempel relationsarbejde kan måles. Men det bunder i, at man ikke kender de forholdsvis nye instrumenter, vi har anvendt i vores undersøgelse af effekten af den miljøterapeutiske behandling.”

MERE END SKINTILPASNING

Det er i høj grad disse ‘nye instrumenter’, der adskiller undersøgelsen fra tidligere effektundersøgelser, der især fokuserede på børnenes adfærd og gjorde brug af interview, adfærdschecklister og selvrapporteringsskemaer som forskningsinstrumenter.

“Men man kan ikke se, om børnene reelt har ændret sig positivt, ved kun at kigge på adfærden, da adfærden måske bare er udtryk for skintilpasning til institutionslivet. Det nye ved denne undersøgelse er, at vi ser på, om en bedring er forankret i personlighedsstrukturen.”

Poul Nissen fortæller, at når denne type undersøgelser er sjældne i en dansk forskningsmæssig sammenhæng, hænger det også sammen med, at det kræver et højt uddannelsesniveau hos de psykologer, der undersøger børnene. Tidligere har det været anset for at være uvidenskabeligt, fordi den enkelte psykolog har siddet og tolket resultaterne på baggrund af sin egen viden. Inden for de sidste årtier har man imidlertid videnskabeliggjort metoderne ved at forankre dem empirisk i lighed med for eksempel intelligens tests. Helt konkret bearbejdes den unges testsvar af et computerprogram, der finder de karakteristiske træk i besvarelsen.

GRUNDLAGET PÅ PLADS

Når effektundersøgelser forventes at blive mere udbredte, skyldes det ikke kun, at det videnskabelige grundlag er på plads, men også

en stigende interesse i det politiske system. Hidtil har man blot sammenlignet udgifterne mellem forskellige behandlingstilbud – ikke effekten.

“Det er oppe i tiden, at man vil have forskning, især inden for pædagogik, der kan bruges til noget. Politikerne vil gerne vide, hvad de får for pengene, og borgerne er blevet mere kritiske brugere af offentlig service. Der er stor forskel på, hvad en plads på et behandlingshjem, et opholdssted eller i en plejefamilie koster, men der er ikke rigtig nogen, der ved, hvordan forskellige behandlingstilbud virker. Der kan effektundersøgelser give nogle kriterier at vælge ud fra,” siger Poul Nissen, der finder det oplagt ud fra et lignende forskningsdesign at lave follow-up undersøgelser af, hvordan det går børnene og de unge over en årrække.

“Ét er, at behandlingen virker. Noget andet er, hvor bæredygtig børnenes positive udvikling er på længere sigt. Der er endnu ikke lavet undersøgelser af, hvordan det går anbragte børn på længere sigt på det mere personligheds mæssige plan, men det kunne være spændende at lave sådan en undersøgelse her igen om ti år for at se, om de har ændret sig yderligere.” ■

Af Jakob Haahr-Pedersen
jahp@dpu.dk

POUL NISSEN

Cand.pæd.psyk., fil. dr., autoriseret psykolog, specialist i børnepsykologi og psykoterapi, og lektor på DPU. Blandt andet forfatter til bogen ‘En effektundersøgelse af et kriminalpræventivt socialt færdighedsprogram for unge’ (2000) og medforfatter af bogen ‘Effektundersøgelse af psykodynamisk miljøterapeutisk døgnbehandling’, DPU's Forlag (2006).

Personlig hjemmeside

www.dpu.dk/om/poni

PRISEN PÅ FORSKELLIGE BEHANDLINGSTILBUD

Børnepsykiatri: 2,5 millioner kroner om året

Behandlingshjem: 1 million kroner om året

Opholdssted: 0,5 million kroner om året

Familiepleje: 250.000 - 350.000 kroner om året

PROJEKTIVE TESTS

I undersøgelsen er projektive tests brugt til at teste børnene, når de har været på institutionen i et par måneder og igen efter to-tre års psykodynamisk miljøterapi. Blandt andet undersøges udviklingen af selvtilid, selvrefleksion og evnen til at indgå i relationer. Forskerne har for eksempel anvendt Rorschach/Exner- og WISC-III-tests. Den første kaldes også blækklatten, fordi de unge skal forklare, hvad en række forskellige blækklatter ligner. Den

anden testtype er en intelligensprøve, der undersøger de unges sproglige evner, evne til at organisere, opmærksomhedsstyring og forarbejdningshastighed.

MILJØTERAPI

Miljøterapi er en behandlingsmetode for omsorgssvigtede børn og unge, hvor terapien er teoretisk forankret og tager udgangspunkt i de fysiske rammer og dagligdagsaktiviteter. Det betyder, at behandlerne arbejder terapeutisk med børnene hele tiden, for eksempel når man spiser, spiller fodbold og går i seng. Læs mere om miljøterapi i ‘Miljøterapi med børn og unge’ af Lars Rasborg (2005) og ‘Miljøterapi med børn’ af Hans Kornerup (2003).